

Князєв Д. Ю.,
здобувач вищої освіти

Національний університет біоресурсів і природокористування України

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ

CREATIVE ABILITY DEVELOPMENT AMONG SOCIONOMIC STUDENTS IN THE UNIVERSITY EDUCATIONAL ENVIRONMENT: CRITERIA, INDICATORS, AND LEVELS

У статті розглянуто теоретичні аспекти розвитку творчих здібностей студентів соціономічних професій у закладах вищої освіти. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування системи критеріїв, показників і рівнів розвитку творчих здібностей студентів соціономічних професій та визначення педагогічних умов, що сприяють їх розвитку в освітньому середовищі університету. На основі аналізу, узагальнення та систематизації наукових підходів, представлених у сучасних українських дисертаційних дослідженнях і зарубіжних наукових працях, уточнено сутність творчих здібностей як цілісної якості особистості, що поєднує здатність генерувати нові ідеї та рішення з умінням ефективно реалізовувати їх у процесі професійної взаємодії з людьми. Обґрунтовано систему з чотирьох взаємопов'язаних критеріїв: мотиваційно-ціннісного, когнітивно-інтелектуального, діяльнісно-комунікативного та особистісно-рефлексивного. Для кожного критерію визначено відповідні показники, що охоплюють мотивацію до творчої діяльності, особливості мислення, здатність до творчої взаємодії та практичної реалізації ідей, а також рефлексивні вміння. Виокремлено три рівні розвитку творчих здібностей студентів: низький (репродуктивно-шаблонний), середній (варіативно-пошуковий) та високий (інноваційно-креативний). Окреслено педагогічні умови розвитку творчих здібностей у вищій школі, зокрема суб'єкт-суб'єктну взаємодію, проблемно-творче навчання, розвиток рефлексії, практичну спрямованість професійної підготовки та використання можливостей цифрового освітнього середовища. Запропонована система критеріїв, показників і рівнів може бути використана як теоретична основа для подальшої діагностики та експериментального дослідження розвитку творчих здібностей студентів соціономічних професій. Визначені положення можуть бути використані для вдосконалення організації освітнього процесу та подальшого розроблення моделі розвитку творчих здібностей студентів соціономічних професій.

Ключові слова: творчі здібності, креативність, соціономічні професії, критерії розвитку, показники розвитку, рівні розвитку.

The article examines the theoretical aspects of developing the creative abilities of students preparing for socionomic professions in higher education institutions. The purpose of the study is to theoretically substantiate a system of criteria, indicators, and levels for the development of students' creative abilities in socionomic professions and to identify pedagogical conditions that contribute to their development within the university educational environment. The study is based on the analysis, generalization, and systematization of scientific approaches presented in contemporary Ukrainian dissertation research and foreign scholarly works. On this basis, the essence of creative abilities is clarified as an integral personal quality that combines the ability to generate new ideas and solutions with the ability to implement them effectively in the process of professional interaction with people. A system of four interrelated criteria is substantiated: motivational-value, cognitive-intellectual, activity-communicative, and personal-reflexive. For each criterion, corresponding indicators are identified, covering motivation for creative activity, characteristics of thinking, the ability to engage in creative interaction and practical implementation of ideas, as well as reflective skills. Three levels of students' creative ability development are distinguished: low (reproductive-pattern), medium (variable-search), and high (innovative-creative). The pedagogical conditions for developing creative abilities in higher education are outlined, including subject-subject interaction, problem-based creative learning, the development of reflection, the practical orientation of professional training, and the use of the opportunities provided by the digital educational environment. The proposed system of criteria, indicators, and levels can serve as a theoretical basis for further diagnosis and experimental research into the development of creative abilities among students preparing for socionomic professions. The identified provisions can also be used to improve the organization of the educational process and to further develop a model for the development of creative abilities among students of socionomic professions.

Key words: creative abilities, creativity, socionomic professions, development criteria, development indicators, development levels.

Постановка проблеми. У сучасному освітньому просторі від фахівців соціономічних професій очікується не лише високий рівень теоретичних знань, а й здатність знаходити нестандартні рішення у складних ситуаціях взаємодії з людьми. Водночас розвиток творчих здібностей стає обов'язковим складником підготовки студентів у закладах вищої освіти. Проте реальний освітній процес часто зосереджується на репродуктивному засвоєнні матеріалу і не забезпечує системної підтримки креативності майбутніх спеціалістів. Творча складова в освітніх програмах соціономічного профілю нерідко має формальний характер.

У зв'язку з цим виникає суперечність між високими вимогами суспільства до творчого потенціалу майбутніх фахівців і недостатньою орієнтацією вищої школи на його цілеспрямований розвиток. Саме тому виникає потреба в теоретичному обґрунтуванні цілісної системи критеріїв, показників, рівнів та педагогічних умов, які дозволять ефективно розвивати творчі здібності студентів соціономічних спеціальностей у межах університетського навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна наука розглядає творчість як складну інтегровану якість особистості, що формується на перетині когнітивних процесів та соціального контексту. У працях вітчизняних науковців, зокрема М. Шкабаріної, Н. Антюхової, К. Балахтар та Г. Панченко, детально вивчено особливості розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців соціономічної сфери. Загальні теоретичні засади розуміння креативності як здатності створювати нові й цінні ідеї висвітлено у дослідженнях М. Runco та G. Jaeger. Питання критеріїв, показників та підходів до вимірювання творчості проаналізовано у роботі S. Said-Metwaly. Роль міжособистісної взаємодії та співпраці у креативному процесі підкреслюють D. Henriksen та P. Mishra.

Проблема визначення рівнів сформованості творчих якостей майбутніх фахівців відображена у працях С. Жейнової. Обґрунтуванню педагогічних умов розвитку креативності, зокрема ролі рефлексії та внутрішньої мотивації, присвячено дослідження Г. Алексеевої, а також Д. Юдашевої та С. Ходжаєвої. Особливості використання цифрових технологій та віртуального середовища для стимулювання творчої взаємодії студентів висвітлено у праці V. Sojocariu та I. Boghian. Попри вагомий внесок зазначених науковців, проблема об'єднання критеріїв, рівнів та педагогічних умов у єдину систему з урахуванням специфіки

соціономічних професій потребує подальшого узагальнення.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес професійної підготовки студентів соціономічних спеціальностей у закладах вищої освіти. Предметом дослідження виступають критерії, показники та рівні розвитку творчих здібностей студентів, а також педагогічні умови їх формування в освітньому середовищі.

Мета та завдання дослідження. Метою статті є теоретичне обґрунтування системи критеріїв, показників і рівнів розвитку творчих здібностей студентів соціономічних професій. Для досягнення цієї мети передбачено проаналізувати сучасні наукові підходи до розуміння творчих здібностей фахівців соціономічної сфери. Також завдання дослідження передбачають визначення чотирьох ключових критеріїв і показників творчих здібностей студентів, опис рівнів їхньої сформованості та характеристики комплексу педагогічних умов, які стимулюють цей процес у вищій школі.

Виклад основного матеріалу. Творчі здібності у професійному контексті соціономічних спеціальностей слід розглядати як цілісну якість особистості, що забезпечує здатність бачити нестандартні рішення у ситуаціях взаємодії з іншими людьми. Щоб зрозуміти, як саме оцінити та виміряти творчі здібності студентів соціономічного профілю (педагогів, психологів тощо), варто звернутися до сучасних українських дисертаційних досліджень.

Питання розвитку педагогічної креативності майбутніх учителів початкової школи детально досліджено у праці М. А. Шкабаріної [1]. У межах зазначеного дослідження запропоновано оцінювати креативність студентів за трьома основними критеріями: емоційно-мотиваційним, когнітивним та комунікативно-діяльним. Кожен із них деталізовано через систему конкретних показників, серед яких: внутрішня потреба у творчості, гнучкість мислення, вміння працювати в команді та проявляти ініціативу. Дослідниця слушно зауважує, що творчість є обов'язковим елементом фахового становлення, адже креативність виступає як «невіддільний складник підготовки конкурентоспроможного сучасного вчителя». Обґрунтована авторкою модель виділяє три рівні розвитку цих здібностей: початково-пасивний (копіювання інших), пошуково-адаптивний (ситуативна творчість) та аналітично-узагальнювальний (найвищий рівень, коли студент здатний самостійно проектувати оригінальне освітнє середовище).

Психологічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів іноземних мов детально вивчено у дослідженні Н. І. Антюхової [2]. У зазначеній праці обґрунтовано, що цей процес передбачає активізацію внутрішніх ресурсів особистості, зокрема мотиваційного, інтелектуально-творчого та операційно-діяльнісного компонентів. Науково доведено, що суттєвим чинником успішного професійного становлення є подолання деструктивних внутрішніх факторів, а саме «прагнення здобувачів позбутися психологічних бар'єрів у професійному спілкуванні». Оцінювання розвитку досліджуваного потенціалу здійснюється за рівнями, які відображають поступовий перехід студентів від пасивного сприйняття інновацій (низький рівень) до епізодичного прояву креативності у тренінгових умовах (середній рівень) та сталої генерації нестандартних лінгводидактичних рішень (високий рівень).

Особливості впливу креативності на професійну діяльність та психологічний стан фахівців соціономічної сфери відображено у дисертаційному дослідженні К. С. Балахтар [3]. У межах цієї наукової розвідки креативність розглядається як інтегральний особистісний ресурс, що безпосередньо впливає на суб'єктивне благополуччя та адаптацію викладачів. Обґрунтовано, що розвинене творче мислення дозволяє фахівцям успішно долати професійні стреси, уникати шаблонів у міжособистісній взаємодії та мобільно реагувати на виклики освітнього середовища. Рівні прояву досліджуваних особливостей описуються в межах від стереотипно-шаблонного (використання виключно готових алгоритмів роботи) та варіативно-комбінаторного (здатність поєднувати відомі методики) до інтегровано-креативного рівня, який забезпечує створення унікальних стратегій педагогічної взаємодії.

Особливості художньо-емоційного розвитку творчих здібностей студентів відображено в дослідженні Г. П. Панченко [4]. У межах розробленої методики розвитку креативності майбутніх учителів музики в процесі вокальної підготовки обґрунтовано доцільність виокремлення мотиваційно-ціннісного, когнітивно-інтелектуального та операційно-діяльнісного (виконавського) критеріїв. На основі проведеної роботи доведено, що високих результатів дозволяє досягти «використання комплексу методів емоційно-усвідомленого інтонування, що стимулюють унікальний креативний потенціал студентів». Діагностика сформованості досліджуваних здібностей здійснюється за трьома рівнями:

елементарним (низьким), репродуктивно-творчим (середнім) та інноваційно-креативним (високим).

Аналіз праць зазначених науковців дозволив обґрунтувати власну систему оцінювання для студентів соціономічних професій. Творчі здібності у професійному контексті розглядаються як цілісна якість особистості, що поєднує здатність генерувати нові рішення з умінням адаптувати їх у спілкуванні з людьми. Оскільки запропонована структура творчих здібностей об'єднує особистісні, мисленнєві та практичні компоненти, це безпосередньо зумовило вибір критеріїв дослідження. Виходячи з цієї структури, було виділено чотири критерії, і щоб оцінювання було точним і методологічно симетричним, кожен із них містить три показники:

Мотиваційно-ціннісний критерій (інтерес до творчості):

Показник 1: Студент має стійкий інтерес до творчої діяльності.

Показник 2: Розуміє, що креативність важлива для його майбутньої професії.

Показник 3: Прагне самовиражатися і намагається долати страх помилки.

Когнітивно-інтелектуальний критерій (знання та мислення):

Показник 1: Знає теоретичні основи та закономірності творчого процесу.

Показник 2: Має гнучке, оригінальне та нестандартне мислення.

Показник 3: Має розвинену професійну інтуїцію та уяву.

Діяльнісно-комунікативний критерій (творчість у дії та спілкуванні):

Показник 1: Вміє проявляти ініціативу та знаходити кілька варіантів рішень у складних ситуаціях.

Показник 2: Вміє творчо працювати в команді, підхоплювати та розвивати ідеї інших.

Показник 3: Здатний створювати власні творчі завдання, проєкти чи матеріали.

Особистісно-рефлексивний критерій (самоаналіз):

Показник 1: Вміє аналізувати власні вчинки, веде записи спостережень за своєю роботою.

Показник 2: Реалістично оцінює результати своєї творчої роботи, сприймає помилки як підказку.

Показник 3: Готовий змінювати свою поведінку та підходи на основі зворотного зв'язку від викладачів чи колег.

Запропоновані назви рівнів є узагальненням підходів, представлених у проаналізованих

наукових дослідженнях, та адаптовані до специфіки підготовки студентів соціономічних професій.

Відповідно до визначених критеріїв виокремлюються три рівні розвитку творчих здібностей студентів: низький (репродуктивно-шаблонний), середній (варіативно-пошуковий) та високий (інноваційно-креативний). Доцільно детальніше розглянути зміст виділених критеріїв у контексті обґрунтованого підходу та існуючих наукових концепцій.

Одним із ключових критеріїв розвитку творчих здібностей є когнітивно-інтелектуальний критерій. Він відображає здатність студента створювати оригінальні ідеї та мислити гнучко. Основними показниками цього критерію є оригінальність ідей, гнучкість мислення та здатність знаходити кілька можливих варіантів розв'язання, що обґрунтовано у роботах Said-Metwaly, Van den Noortgate та Kyndt [5]. Зазначені характеристики узгоджуються з класичним розумінням творчого мислення особистості, яке відображено у стандартному визначенні креативності Runco та Jaeger [6], але пристосовані до особливостей соціономічних спеціальностей. Наприклад, студент із високим рівнем розвитку цього критерію здатний швидко запропонувати кілька різних підходів до розв'язання педагогічної чи соціальної проблеми, що є основою для творчої професійної діяльності. Такий тип мислення особливо важливий під час розроблення нестандартних освітніх програм або власних методик, які враховують індивідуальні потреби учнів.

Важливу роль також відіграє діяльнісно-комунікативний критерій. Він відображає здатність студентів не просто спілкуватися, а здійснювати цей процес на творчих засадах. Сучасні дослідження демонструють, що ефективна творча діяльність завжди формується на перетині когнітивних процесів і соціального середовища. У цьому контексті обґрунтованою є думка, що інноваційні рішення часто виникають саме на стику міжособистісної взаємодії, колаборації та використання технологій [7]. Студент із розвиненим комунікативним компонентом активізує роботу в групі, підхоплює ідеї інших фахівців, розвиває їх та оперативно реагує на зміни в ході обговорення. Наприклад, майбутній педагог спроможний так вибудувати професійну дискусію, що кожен учасник не просто висловить власну думку, а реально долучиться до спільного розв'язання проблеми. У результаті звичайне обговорення перетворюється на процес колективного пошуку нових ідей.

Особистісно-рефлексивний критерій стосується того, наскільки студент розуміє власний творчий процес і вміє його осмислити. Йдеться про звичку повертатися до свого досвіду, розбирати його і робити висновки. Сюди входить уміння аналізувати власні дії, критично оцінювати результат і змінювати підхід за потреби. До показників тут відносимо регулярні записи спостережень за власною роботою, здатність бачити помилки не як провал, а як підказку, готовність коригувати власні дії та підходи на основі отриманого зворотного зв'язку, що детально описано у роботах Г. Алексєєвої та співавторів [8]. Саме через таке осмислення поступово зростає рівень творчості, адже людина починає свідомо вдосконалювати свої способи дії. Наприклад, якщо під час заняття щось пішло не так, студент може розібратися, що саме не спрацювало, і спробувати інший підхід наступного разу. Іноді саме такі моменти дають найсильніший поштовх для розвитку. У підсумку цей критерій напряму пов'язаний зі здатністю до саморозвитку, і без нього складно говорити про стійке зростання творчості.

Мотиваційно-ціннісний критерій характеризує ставлення студента до творчої діяльності та її значущості для майбутньої професії. Він відображає внутрішню готовність особистості до творчого самовираження, професійного розвитку та пошуку нових способів розв'язання завдань. Основними показниками цього критерію є стійкий інтерес до творчої діяльності, усвідомлення важливості креативності для майбутньої професійної діяльності, прагнення до самореалізації та готовність долати страх помилки. Студент із високим рівнем розвитку мотиваційно-ціннісного критерію активно залучається до творчих видів діяльності, проявляє ініціативу в освітньому процесі та розглядає творчі завдання як можливість для особистісного і професійного зростання. Внутрішня зацікавленість творчою діяльністю спонукає його до пошуку нових ідей, відкритості до експериментування та постійного самовдосконалення. Саме тому мотиваційно-ціннісний критерій виступає важливою передумовою розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців соціономічних професій.

Рівні розвитку творчих здібностей визначаються за принципом поступового зростання самостійності студента у творчій діяльності. Низький рівень (репродуктивно-шаблонний) пов'язується з відтворювальним мисленням і майже повною відсутністю творчої ініціативи, коли діяльність обмежується роботою за зразком.

Середній рівень (варіативно-пошуковий) означає, що до знань додається певна самостійність, яка проявляється у здатності змінювати відомі способи дій або знаходити кілька варіантів вирішення професійної ситуації. Високий рівень (інноваційно-креативний) свідчить про сформоване творче мислення та здатність до повної самостійності у розв'язанні нестандартних завдань, що детально розкрито у працях С. С. Жейнкової [9]. У межах розробленого підходу критерієм досягнення цього найвищого рівня студентами соціономічного профілю є розроблення власних методик або створення авторських проєктів для вирішення актуальних педагогічних чи соціальних проблем. Такий поділ дає змогу бачити динаміку розвитку майбутнього фахівця і відповідно підлаштовувати навчальний процес у закладі вищої освіти.

У контексті обґрунтованого підходу особливу увагу приділено педагогічним умовам розвитку творчих здібностей. Дослідники підкреслюють, що важливим чинником є створення умов для активної взаємодії між суб'єктами навчального процесу в ході професійної підготовки [10]. За такої організації студент виступає не виконавцем інструкцій, а активним учасником освітньої діяльності та партнером викладача. Рольові ігри, спільні проєкти та моделювання реальних професійних ситуацій допомагають створити атмосферу довіри й відкритості. У такому середовищі студенту легше пропонувати власні ідеї і не боятися помилок. Подібні форми роботи відповідають принципам партнерського навчання, які активно стимулюють творчість та сприяють розвитку творчого потенціалу студентів соціономічного профілю.

Доцільно застосовувати також проблемно-творче навчання. Робота з кейсами та проєктами, побудованими на реальних соціальних ситуаціях, спонукає студентів шукати нестандартні рішення. Це допомагає глибше зрозуміти матеріал і розвиває гнучкість мислення, що особливо важливо для соціономічних спеціальностей. Завдання, наближені до реальних викликів (наприклад, розбір конфлікту в колективі або вирішення соціальної проблеми), активізують самостійність та забезпечують пошук нових підходів [10].

Важливе місце посідає розвиток рефлексії. Регулярні практики, такі як ведення щоденників, обговорення результатів у групі чи аналіз власних рішень, допомагають студентам краще зрозуміти себе. Внутрішній інтерес й мотивація є рушійною

силою творчості, без якої вона не розвивається [8]. Тому варто створити таке середовище, де студент не боїться помилятися і може спокійно робити висновки. Доречним є і постійний зворотний зв'язок від викладача та одногрупників, адже він підсилює осмислення власного досвіду.

Не менш важливою є практична спрямованість навчання. Студент має бачити, як його ідеї працюють у реальному житті. Це можливо через участь у соціальних проєктах, практику або спеціальні практичні заняття, де студенти створюють власні рішення. Такий досвід формує відповідальність і спонукає шукати нові рішення. Наприклад, під час практики в школі студент може провести власний урок, а в соціальній сфері – запропонувати новий формат взаємодії з громадою. Саме так творчі ідеї переходять у реальні дії.

На завершення варто звернути увагу на використання цифрових технологій як важливої умови для розвитку творчості. Хмарні сервіси, онлайн-обговорення та віртуальні середовища дають змогу студентам працювати разом, обмінюватись ідеями і пробувати нові підходи на практиці. Це повністю узгоджується з висновками V. M. Cojocariu та I. Boghian [11], які підкреслюють важливу роль цифрового середовища у розвитку творчої взаємодії студентів у вищій освіті. Наприклад, студенти можуть разом створювати мультимедійні проєкти або моделювати професійні ситуації за допомогою спеціальних програм. Такі інструменти не лише підвищують інтерес до навчання, а й відкривають більше можливостей для реалізації власних ідей.

У підсумку всі ці умови формують середовище, у якому творчість не залишається на рівні ідей, а проявляється у реальних діях. Вони безпосередньо пов'язані з метою дослідження, оскільки сприяють розвитку творчого потенціалу студентів і оновлюють підходи до навчання у вищій школі.

Висновки. У ході дослідження на основі аналізу сучасних наукових праць і дисертаційних досліджень уточнено сутність творчих здібностей студентів соціономічних професій як цілісної якості особистості, що поєднує здатність генерувати нові ідеї та рішення з умінням ефективно реалізовувати їх у процесі професійної взаємодії з людьми.

Обґрунтовано систему критеріїв розвитку творчих здібностей студентів соціономічних професій, яка охоплює мотиваційно-ціннісний, когнітивно-інтелектуальний, діяльнісно-комунікатив-

ний та особистісно-рефлексивний критерії. Для кожного з них визначено відповідні показники, що забезпечують комплексний підхід до оцінювання розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців.

Відповідно до визначених критеріїв і показників виокремлено три рівні розвитку творчих здібностей студентів: низький (репродуктивно-шаблонний), середній (варіативно-пошуковий) та високий (інноваційно-креативний).

Запропонована система критеріїв, показників і рівнів може слугувати теоретичною основою для подальшої діагностики та дослідження розвитку творчих здібностей студентів соціономічних професій в освітньому середовищі університету.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні та експериментальній перевірці моделі розвитку творчих здібностей студентів соціономічних професій в умовах університетської освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антюхова Н. І. Психологічні умови розвитку творчого потенціалу майбутнього вчителя іноземної мови : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Рівне, 2017. 184 с. URL: https://psychology-naes-ua.institute/files/pdf/dis_antukhova_1489984301.pdf
2. Балахтар К. С. Особливості впливу креативності на суб'єктивне благополуччя викладачів іноземних мов закладів вищої освіти : дис. ... доктора філософії : 053. Київ, 2021. URL: http://search.nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=DOC/DAK/0821U101960.pdf
3. Жейнова С. С. Критерії, показники та рівні сформованості творчих якостей майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Проблеми освіти*. 2019. № 93. С. 116–130. URL: <https://imzo-journal.org.ua/index.php/journal/article/download/9/9>
4. Панченко Г. П. Методика розвитку творчих здібностей майбутнього вчителя музики в процесі вокальної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2008. 195 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&image_file_name=DOC/2008/08pgppvp.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1
5. Шкабаріна М. А. Розвиток педагогічної креативності майбутніх учителів початкової школи у процесі вивчення фахових дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Рівне, 2018. 279 с. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11453/1/Dis_Shkabarina_A.M.pdf
6. Aliksieieva H., Kravchenko N., Horbatiuk L. et al. The Creative Abilities' Development as the Component of the Process of Formation of Soft Skills with the Help of Distant Technologies. *Creative Education*. 2020. Vol. 11, No. 12. P. 2499–2511. DOI: 10.4236/ce.2020.1112183
7. Cojocariu V. M., Boghian I. A literature review on digital creativity in higher education – Toward a conceptual model. *Education Sciences*. 2024. Vol. 14, No. 11. Article 1189. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci14111189>
8. Henriksen D., Mishra P. *Creativity, Technology & Education: Exploring their Convergence*. Cham : Springer, 2017. 124 p. DOI: 10.1007/978-3-319-70275-9
9. Runco M. A., Jaeger G. J. The Standard Definition of Creativity. *Creativity Research Journal*. 2012. Vol. 24, No. 1. P. 92–96. <https://doi.org/10.1080/10400419.2012.650092>
10. Said-Metwaly S., Van den Noortgate W., Kyndt E. Approaches to Measuring Creativity: A Systematic Literature Review. *Creativity. Theories – Research – Applications*. 2017. Vol. 4, No. 2. P. 238–275. DOI: <https://doi.org/10.1515/ctra-2017-0013>
11. Yudasheva D., Khodjayeveva S. Pedagogical conditions for developing creative abilities in students during professional training. *Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning*. 2025. Vol. 6, No. 5. P. 1–6. URL: <https://ejedl.academiascience.org/index.php/ejedl/article/view/797/755>

Князєв Д. Ю.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY)

Дата першого надходження статті до видання: 19.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.09.2026

